

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Α΄

Συμβολή στο έργο και στην προσφορά του

1. ΣΥΝΤΟΜΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομος γεννήθηκε στό χωριό Στατός τῆς Ἐπαρχίας Πάφου στίς 27 Σεπτεμβρίου 1927. Γονεῖς του ἦταν ὁ Ἀριστόδημος καί ἡ Ἑλένη, οἱ ὁποῖοι ἐκτός ἀπό τόν ἴδιο ἀπέκτησαν ἄλλα δώδεκα παιδιά. Δύο ἀπό αὐτά πέθαναν σέ μικρή ἡλικία. Τό κοσμικό του ὄνομα ἦταν Χριστόφορος.

Ὅταν τελείωσε τό Δημοτικό Σχολεῖο τοῦ χωριοῦ του, ἔγινε δεκτός ὡς δόκιμος στήν Ἱερά Μονή Κύκκου (1940). Στά ἕξι χρόνια, κατά τά ὁποῖα ὑπηρέτησε ὡς δόκιμος, παρακολούθησε μαθήματα γυμνασιακοῦ κύκλου στή Σχολή, τήν ὁποία ἡ Ἱερά Μονή Κύκκου συντηροῦσε τότε γιά τούς δοκίμους τῆς. Ἀκολούθως (1946) στάληκε ὡς ὑπότροφος τῆς Μονῆς στό Παγκύπριο Γυμνάσιο, στή Λευκωσία, γιά νά συμπληρώσει τίς γυμνασιακές του σπουδές.

Ἀπό τό Γυμνάσιο ἀποφοίτησε το 1950 καί στίς 18 Φεβρουαρίου 1951 χειροτονήθηκε Διάκονος ἀπό τόν ἀείμνηστο Ἀρχιεπίσκοπο καί Ἐθνάρχη Μακάριο Γ΄ καί μετονομάστηκε σέ Χρυσόστομο. Τόν ἐπόμενο χρόνο (1952) μέ ὑποτροφία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς πῆγε στήν Ἀθήνα καί γράφτηκε στό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, ἀπ' ὅπου καί πῆρε τά πτυχία τῆς Φιλοσοφικῆς καί τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Κατά τή διάρκεια τῶν σπουδῶν του στήν Ἀθήνα καί ὕστερα ἀπό ἐντολή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄, πού παρέμενε στήν Ἀθήνα μετά τήν ἐπιστροφή του ἀπό τήν ἐξορία τῶν Σεῦχελλῶν, ἀνέλαβε τή διεύθυνση τοῦ Γραφείου Ἐθναρχίας στήν ἑλληνική πρωτεύουσα. Πολλοί ἦταν τότε οἱ ἐκεῖ Ἑλληνοκύπριοι -φοιτητές καί ἄλλοι- πού εὐεργετήθηκαν ἀπό αὐτόν στίς διάφορες ἀνάγκες τους (σπουδές στό Πανεπιστήμιο, ἔξοδα νοσηλείας κ.λ.π.).

Μετά τή συμπλήρωση τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν του (1952- 1961) ἐπέστρεψε στήν Κύπρο καί στίς 29 Ὀκτωβρίου 1961 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος καί προχειρίστηκε εἰς Ἀρχιμανδρίτη ἀπό τόν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ΄. Στά χρόνια ἀπό τό 1961 μέχρι τό 1966 ἐργάστηκε ὡς Καθηγητής στό Γυμνάσιο Ἀρρένων Κύκκου καί στήν Ἱερατική Σχολή «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑΣ». Ἐκπροσώπησε, ἐπίσης, τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου σέ διάφορα διεκκλησιαστικά συνέδρια. Τό 1966 πῆγε στήν Ἀγγλία γιά εὐρύτερες σπουδές καί γιά ἐκμάθηση τῆς ἀγγλικῆς γλώσσας.

2. ΧΩΡΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑΣ

Στίς 28 Μαρτίου 1968, καί ὕστερα ἀπό πρόταση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄, ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου τόν ἐξέλεξε ὁμόφωνα Χωρεπίσκοπο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου μέ τόν τίτλο

του Ἐπισκόπου τῆς πάλαι ποτέ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Κωνσταντίας. Ἡ χειροτονία του εἰς Ἐπίσκοπο ἔγινε στίς 14 Ἀπριλίου 1968. Ὡς Χωρεπίσκοπος Κωνσταντίας ἐργάσθηκε ἄοκνα γιά τήν προώθηση καί ἐπιτέλεση τοῦ πνευματικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας. Βοήθησε, ἀκόμη, μέ περισσό ζῆλο τόν ἀείμνηστο Ἀρχιεπίσκοπο καί Ἐθνάρχη Μακάριο Γ' στήν ἀντιμετώπιση καί ἐπίλυση τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων, ἰδιαίτερα δέ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος, πού προέκυψε ἀπό τίς ἐνέργειες τῶν τότε τριῶν Κυπρίων Μητροπολιτῶν Πάφου Γενναδίου, Κιτίου Ἀνθίμου καί Κυρηνείας Κυπριανοῦ. Πρόσφερε, τέλος, στόν Ἐθνάρχη Μακάριο Γ' μέ εὐλικρίνεια καί συνέπεια ὅλη του τή συμπαράσταση καί στήριξη στήν προώθηση τοῦ ἐθνικοῦ μας προβλήματος πρὸς τήν ὀρθή του λύση.

3. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΑΦΟΥ

Στίς 28 Ἰουλίου 1973 ἐξελέγη Μητροπολίτης Πάφου. Σημειώνεται ὅτι ἡ Ἱερά Μητρόπολη Πάφου εὐρίσκετο τότε σέ ἐμπερίστατη κατάσταση, λόγω τῆς ἀπουσίας ἀπό τήν ἔδρα του τοῦ καθαιρεθέντος ἀπό τή Μείζονα Ἱερά Σύνοδο (1973) Μητροπολίτη Γενναδίου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἀπό τό Θρόνο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πάφου καί μέσα στίς τραγικές γιά τήν Κύπρο μέρες πού ἀκολούθησαν, λόγω τοῦ χουντικοῦ πραξικοπήματος καί τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς (1974), στάθηκε μέ συνέπεια στό πλευρό τοῦ ἀείμνηστου Ἀρχιεπισκόπου καί Ἐθνάρχη Μακαρίου Γ' καί ἐργάστηκε σκληρά καί ἐπίπονα γιά τή στήριξη καί ἐνίσχυση τόσο τοῦ χειμαζόμενου ποιμνίου του, ὅσο γενικότερα καί ὀλόκληρου τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ. Ὀλόψυχη, εἰδικότερα, ἦταν ἡ βοήθεια καί ἡ συμπαράστασή του πρὸς ὅλους ἐκείνους τούς πρόσφυγες, οἱ ὁποῖοι, ἐκδιωγμένοι ἀπό τίς πατρογονικές τους ἐστίες, κατέφυγαν στήν Πάφο, ὅπως ἐπίσης καί πρὸς ἄλλους ἄπορους καί δυσπραγοῦντες συνανθρώπους μας. Χαρακτηριστικά, σέ μιά τηλεοπτική συνέντευξή του πρὸς τό Ρ.Ι.Κ., τό Δεκέμβριο τοῦ 1977, τόνισε ὅτι «ἡ Μητρόπολη Πάφου, παρὰ τό γεγονός ὅτι στερεῖται πόρων καί ἀναγκάζεται νά συνάπτει κάθε χρόνο δάνειο πέραν τῶν ₤ 15.000=λ.Κ., γιά νά μπορέσει νά ἀντιμετωπίσει τίς ἄμεσες ἀνάγκες τῆς, ἐντούτοις ἀπό τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1974 μέχρι τό Δεκέμβριο τοῦ 1976 πρόσφερε γιά φιλανθρωπία, γιά ἀνακούφιση τῶν πασχόντων καί γιά βοηθήματα στά σχολεῖα καί στίς ἐκκλησίες τῶν ἐκτοπισθέντων ποσό πέραν τῶν ₤ 25.000=λ.Κ.», πού ἦταν ἕνα πολύ σημαντικό ποσό, μέ τά δεδομένα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, γιά τήν Ἱερά Μητρόπολη Πάφου. Ὅσον ἀφορᾷ τόν πνευματικό τομέα, στή διάρκεια τῶν τεσσάρων ἐτῶν τῆς διαποίμανσης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πάφου, ἔστρεψε μέ πατρική ἀγάπη καί ἐνδιαφέρον τή φροντίδα καί προσοχή του στήν καλλιέργεια καί τόνωση τοῦ θρησκευτικοῦ φρονήματος τοῦ ποιμνίου του. Πρὸς τό σκοπό αὐτό ἐνίσχυσε καί στήριξε μέ θέρμη τή λειτουργία τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καί τῶν Χριστιανικῶν Μαθητικῶν Ὁμάδων (Χ.Μ.Ο.). Μέ τίς

δικές του, ἀκόμη, εὐλογίες ἰδρύθηκαν τόσο στήν Πάφο, ὅσο καί στίς διάφορες κοινότητες, τά Ὁρθόδοξα Χριστιανικά Κέντρα, μέ πλούσια ἐκκλησιαστική, πνευματική, ἐθνική, κοινωνική, πολιτιστική κ.λ.π. δράση καί προσφορά. Ἀποκορύφωμα τῶν δραστηριοτήτων τους ἐκείνων ἦταν τά διήμερα Φεστιβάλ, πού κατέστησαν ἐτήσιος θεσμός καί γίνονταν τό Μάιο στήν πόλη τῆς Πάφου ἀπό ὅλα μαζί τά Ὁρθόδοξα Χριστιανικά Κέντρα, μέ τή συμμετοχή πάντοτε καί πλήθους κόσμου.

Μέ τίς δικές του, ἀκόμη, εὐλογίες ἡ Ἱερά Μητρόπολη Πάφου, πρωτοπορώντας, ἐξέδιδε τό μηνιαῖο νεανικό περιοδικό «Νέοι Ἄνθρωποι», πού κυκλοφοροῦσε μέ μεγάλη ἐπιτυχία σέ ὅλα τά σχολεῖα Μέσης Ἐκπαίδευσης τῆς Μητροπολιτικῆς Περιφέρειας Πάφου, στά Κατηχητικά Σχολεῖα, στά Κέντρα Νεότητος, στά Ὁρθόδοξα Χριστιανικά Κέντρα κ.λ.π. Πρόσφερε, ἀκόμη, ὅλη του τή βοήθεια καί ἐνίσχυση πρὸς τή Φιλόπτωχο Ἀδελφότητα καί τήν Κοινωνική Πρόνοια καί στήριξε μέ ἀνυπόκριτη ἀγάπη τήν ὅλη Πνευματική-Κατηχητική Κίνηση καί τούς Χριστιανικούς Φιλικούς Κύκλους. Ὑπογραμμίζουμε, ἐπίσης, ὅτι συμπαραστάθηκε ὀλόψυχα τόσο πρὸς τούς Συνδέσμους Ἀγωνιστῶν, ὅσο καί πρὸς τά ἄλλα πνευματικά καί ἐπιστημονικά - πολιτιστικά Σωματεῖα καί φορεῖς τῆς Πάφου.

Μέ δική του μέριμνα λειτούργησε στήν Πάφο καί Σχολή Βυζαντινῆς Μουσικῆς, στήν ὁποία τά μαθήματα προσφέρονταν δωρεάν.

Ἀλλά καί στόν οἰκονομικό τομέα, καί σέ μιά προσπάθεια νά ἀντιμετωπισθεῖ ἀποτελεσματικά ἡ ἀνεργία τῶν κατοίκων, καί γενικότερα νά ξεπερασθεῖ ὁ οἰκονομικός μαρασμός τῆς πόλης καί ἐπαρχίας Πάφου, ἴδρυσε πρῶτα τό ἐργοστάσιο πλαστικῶν εἰδῶν ΚΟΣΜΟΠΛΑΣΤ, στή Γεροσκήπου, καί ὕστερα τό ἐργοστάσιο Μεταλλικῶν Σωλήνων, στό Ἀνατολικό. Ὁ ἴδιος, σέ μιά παλαιότερη δήλωσή του (1979), τόνισε ὅτι πραγματοποίησε ὅλα αὐτά «σέ μιά ἐποχή, πού ὄχι λίγοι ἔβλεπαν μάταιη κάθε ἐπένδυση στήν Κύπρο καί ζητοῦσαν νά φύγουν, ἀλλά καί μέ σκοπό αὐτά νά ἐμπνεύσουν ἐμπιστοσύνη στό λαό γιά τήν ἐπιβίωσή μας στόν τόπο μας»!

Σκληρές καί ἐπίπονες ἦταν οἱ προσπάθειές του, ὡς Μητροπολίτη Πάφου, καί γιά τή δημιουργία μεγάλου λιμανιοῦ καί ἀεροδρομίου. Τίς προσπάθειές του αὐτές συνέχισε καί ἀργότερα, μετά τήν ἐκλογή του στόν Ἀρχιεπισκοπικό Θρόνο. Τελικά, αὐτές τελεσφόρησαν μέ τή δημιουργία τοῦ ἀεροδρομίου Πάφου.

Γιά ὅλους αὐτούς τούς λόγους κέρδισε τήν ὀλόψυχη ἀγάπη, τήν ἐκτίμηση καί τό σεβασμό τοῦ παφιακοῦ λαοῦ καί καθιερώθηκε στή συνείδηση ὅλων ὡς ὁ καταξιωμένος πνευματικός ἡγέτης τους. Κοντά σέ ὅλα αὐτά, ὑπῆρξε ἀναμφίβολα, ὅπως ἤδη σημειώθηκε, ὁ στενότερος συνεργάτης τοῦ ἀείμνηστου Ἀρχιεπισκόπου καί Ἐθνάρχου Μακαρίου Γ΄.

Ὡς Χωρεπίσκοπος καί ὡς Μητροπολίτης ἐκπροσώπησε πολλές φορές τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου σέ Ὁρθόδοξα καί ἄλλα διεκκλησιαστικά συνέδρια

καί συναντήσεις, σέ έορτασμούς έπετειών καί σέ ένθρονίσεις νέων Προκαθημένων τών επί μέρους 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιών.

Γενικά, μέ τήν πλούσια αὐτή δράση καί προσφορά του σέ όλους τούς τομείς τοῦ ἔργου καί τῶν δραστηριοτήτων του ὡς Μητροπολίτη Πάφου - ἐκκλησιαστικό, πνευματικό, ἔθνικό, πολιτιστικό, φιλανθρωπικό, κοινωνικό κ.λπ., ἀλλά καί μέ τό καθολικά ἀναγνωρισμένο κῦρος τῆς χαρισματικῆς ἡγετικῆς προσωπικότητάς του, κέρδισε δικαιολογημένα τήν ἀγάπη, τήν ἐκτίμηση καί τό σεβασμό τοῦ ποιμνίου του, καί γενικότερα ὀλόκληρου τοῦ λαοῦ μας. Εἶναι γι' αὐτόν, ἀκριβῶς, τό λόγο, πού μετά τό θάνατο τοῦ ἀείμνηστου 'Αρχιεπισκόπου καί 'Εθνάρχῃ Μακαρίου τοῦ Γ', ὁ Κυπριακός 'Ελληνισμός στράφηκε μαζικά πρὸς αὐτόν, βλέποντας στό πρόσωπο τοῦ τότε Μητροπολίτη Πάφου τό νέο ἄξιο Προκαθήμενο τῆς 'Εκκλησίας μας.

'Ιστορικός ὑπῆρξε ὁ ἐπικήδειος λόγος του κατά τήν κηδεία τοῦ ἀείμνηστου προκατόχου του 'Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'. Μέ τόν ἐπικήδειο ἐκεῖνο λόγο του ἐνίσχυσε καί τόνωσε τό ἀγωνιστικό φρόνημα τοῦ Κυπριακοῦ 'Ελληνισμοῦ, ὥστε, μπροστά στό βαρύτατο πένθος ἀπό τό χαμό τοῦ 'Εθνάρχῃ, νά μή λυγίσει, ἀλλά νά σταθεῖ ὄρθιος καί ἀσυμβίβαστος στίς ἀγωνιστικές ἐπάλξεις τοῦ καθήκοντος ἐνάντια στόν Τουρκο εἰσβολέα μέχρι τήν ἅγια ἡμέρα τῆς ἀπελευθέρωσης καί τῆς δικαίωσης.

4. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

Μετά τό θάνατο τοῦ ἀείμνηστου 'Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' (3 Αὐγούστου 1977) ἀνέλαβε, σύμφωνα μέ τό Καταστατικό τῆς 'Εκκλησίας τῆς Κύπρου, τήν Τοποτηρητεία τοῦ 'Αρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου καί διοργάνωσε ἀπρόσκοπτα τή διεξαγωγή τῶν ἐκλογῶν γιά τήν ἀνάδειξη τῶν ἐκπροσώπων κλήρου καί λαοῦ, οἱ ὅποιοι θά λάμβαναν μέρος στήν ἐκλογική Συνέλευση, πού θά ἀναδείκνυε τό νέο 'Αρχιεπίσκοπο Κύπρου. 'Η Συνέλευση αὐτή συνήλθε στίς 12 Νοεμβρίου 1977 καί «διά βοῆς», ἤτοι ὁμόφωνα, τόν ἐξέλεξε ὡς 'Αρχιεπίσκοπο Νέας 'Ιουστινιανῆς καί πάσης Κύπρου. 'Η ἐγκαθίδρυσή του στόν 'Αρχιεπισκοπικό Θρόνο ἐγίνε τήν ἐπόμενη, 13η Νοεμβρίου 1977, ἡμέρα τῆς ὀνομαστικῆς του ἑορτῆς.

5. ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ

'Ο λαός καί ὁ τόπος μας ἀντιμετώπιζαν τότε τίς πιό τραγικές μέρες τῆς νεώτερης ἱστορίας μας. Νωπά ἦταν τά φοβερά γεγονότα, πού ἔπληξαν τόν Κυπριακό 'Ελληνισμό, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς συμφορᾶς ἀπό τό προδοτικό πραξικόπημα καί τή βάρβαρη τουρκική εἰσβολή. Τά τουρκικά στρατεύματα εἰσβολῆς κατέλαβαν τό 40% τῶν ἐδαφῶν μας στό βόρειο τμήμα τῆς νήσου μας, ἔδωξαν μέ τή βία ἀπό τά σπίτια, τά ὄσια καί τά ἱερά τους 200.000 συμπατριῶτές μας, μετατρέποντάς τους σέ πρόσφυγες στήν ἴδια τους τήν πατρίδα, καί σκόρπισαν ἀλύπητα παντοῦ τό θάνατο, τόν ὄλεθρο καί τή συμφορά.

Στόν τιτάνιο εκείνο αγώνα, ύστερα από τήν τουρκική εισβολή του 1974, και ειδικότερα στή μεγάλη προσπάθεια για οικονομική ανάκαμψη του λαού και τής πατρίδας μας, εργάσθηκε σκληρά και ή Ἐκκλησία μας, κάτω από τήν καθοδήγηση πρώτα του ἀείμνηστου Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', και ύστερα του Ἀρχιεπισκόπου Χρυσόστομου. Μεγάλες υπῆρξαν, σχετικά, οί οικονομικές θυσίες και τά οικονομικά βάρη, πού πρόθυμα και ἀγόγγυστα σήκωσε στους ὤμους της ή Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου. Εἰδικότερα, στό διάστημα 1974-1977, ή Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου κατέβαλε τό υπέρογκο, για τά τότε δεδομένα, ποσό τῶν ἔ 700.000=λ.Κ. Καί αὐτό σέ μιά ὑστατη προσπάθεια νά προσφέρει κάθε δυνατή βοήθεια στους πρόσφυγές μας, νά ἐνισχύσει τούς συγγενείς τῶν ἀγνωσμένων μας, νά ἐμψυχώσει τούς ἐγκλωβισμένους μας, νά στηρίξει τούς ἀγωνιστές μας, και γενικότερα νά τονώσει τό φρόνημα του ἀγωνιζόμενου για ἔθνοκτηρησκευτική ἐπιβίωση λαού μας. Τονίζεται, χαρακτηριστικά, ὅτι τόσες πολλές ἦταν οί τότε ἀνάγκες και τόσο μεγάλη ἦταν ή προσφερθεῖσα ἀπό τήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου βοήθεια, ὥστε κατά τόν πρώτο καιρό τῆς Ἀρχιεπισκοπείας του υπῆρξαν περιπτώσεις, κατά τίς ὁποῖες οί ἐπιταγές τῆς Ἱεραῖς Ἀρχιεπισκοπῆς δέν ἐξαργυρώνονταν ἀπό τίς Τράπεζες, γιατί ἀκριβῶς δέν υπῆρχε ή ἀναγκαῖα οικονομική κάλυψη! Καί βεβαίως, ὁ ἀείμνηστος Ἡγούμενος Χρυσόστομος και ή φιλόστοργος Ἱερά Μονή Κύκκου προσέτρεξαν νά προσφέρουν τή βοήθεια και τή στηριξή τους προς τό Μακαριώτατο και πρὸς τήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου, μέχρι νά περάσουν οί δύσκολες ἐκεῖνες μέρες. Μπροστά σέ ὅλη ἐκείνη τήν οικονομική ἐξάντληση τῆς Ἱεραῖς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὡς ἀποτέλεσμα, τονίζουμε και πάλι, τῆς συμφορᾶς ἀπό τήν τουρκική εισβολή, ἀλλά και τῆς προσφορᾶς κάθε δυνατῆς στηριξης και βοήθειας πρὸς τό λαό στά δύσκολα τότε πρώτα χρόνια του πόνου και τῆς προσφυγιάς, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος εργάσθηκε σκληρά, μέ ὑπομονή και ἐπιμονή, για τήν οικονομική ανάκαμψη. Καί ὄντως, για λόγους ἱστορικῆς ἀλήθειας θά πρέπει νά καταγραφεῖ, ὅτι στή διάρκεια τῆς Ἀρχιεπισκοπείας του ή Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου μπόρεσε νά ἀνορθώσει τά οικονομικά της, νά καταστεῖ αὐτάρκης, νά ἀποκτήσει οικονομική εὐρωστία και νά πραγματοποιήσει, ἔτσι, ἕνα μικρό οικονομικό θαῦμα!

6. ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ - ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟ

Ἐνα ἀπό τά πρώτα μελήματά του, μετά τήν ἐκλογή του στόν Ἀρχιεπισκοπικό Θρόνο, ἦταν ή ψήφιση ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο του νέου Καταστατικοῦ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, του ὁποῖου τό προσχέδιο εἶχε συντάξει βασικά ὁ ἴδιος, ὡς Μητροπολίτης Πάφου. Ὁ νέος Καταστατικός Χάρτης τέθηκε σέ ἐφαρμογή τήν 1η Ἰανουαρίου 1980. Ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἀνάρρησής του στόν Ἀρχιεπισκοπικό Θρόνο, ἔστρεψε τήν προσοχή του στήν ἀκόμη μεγαλύτερη προσφορά και ἐπιτέλεση

πνευματικῶ καὶ ἐκκλησιαστικῶ ἔργου. Ὁ πονεμένος Κυπριακός Ἑλληνισμός χρειαζόταν περισσότερο ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἄλλη φορὰ αὐτὴν τὴν πνευματικὴ στήριξη, ὥστε νὰ μπορέσει νὰ σταθεῖ ὀρθίος καὶ ἀλύγιστος μέσα ἀπὸ τὴ συμφορὰ καὶ τὰ χαλάσματα. Ἔθεσε πρὸς τοῦτο σὲ νέες βάσεις τὴ λειτουργία τοῦ Γραφείου Θρησκευτικῆς Διαφωτίσεως, τὸ ὁποῖο καὶ ἐπ'ἀνδρῶσε μὲ ἐπιτελεῖο Θεολόγων. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ πραγματοποιήθηκαν πάρα πολλά συνέδρια, ὁμιλίαι, διαλέξεις καὶ ἄλλες ἐκδηλώσεις καὶ συγκεντρώσεις, μὲ στόχο τὴν ἠθικοπνευματικὴ καλλιέργεια τοῦ λαοῦ. Ἰδιαίτερη προσοχὴ δόθηκε στὴν παροχὴ κάθε δυνατῆς στήριξης πρὸς τοὺς μαθητὲς καὶ τοὺς νέους μας (ἴδρυσή «Ταρσίτσιου»), ἀλλὰ βεβαίως καὶ πρὸς ὅλο τὸ λαό.

Προστίθεται, ἐπίσης ὅτι μὲ τὴν καθοδήγηση καὶ στήριξη τοῦ Γραφείου Θρησκευτικῆς Διαφωτίσεως ἐνισχύθηκε ἀκόμη περισσότερο καὶ τὸ κατηχητικό, πνευματικὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ ἔργο τῶν κατὰ τόπους ἐνοριῶν μας.

Καθιερώθηκαν, ἀκόμη, πᾶνω σὲ τακτικὴ βάση οἱ ἐπισκέψεις στοὺς φυλακισμένους, στοὺς ἀσθενεῖς, στοὺς ἀπόμαχους τῆς ζωῆς σὲ εὐαγὴ Ἰδρύματα, σὲ δυσπραγοῦντες συνανθρώπους κ.λ.π. Τονίζεται, σχετικᾶ, ὅτι ὁ Μακαριώτατος πρόσφερε ἑκατοντάδες χιλιάδες λίρες κάθε χρόνο ἀπὸ τὸ ταμεῖο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου γιὰ φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Τονίζεται χαρακτηριστικᾶ ὅτι οὐδέποτε ἀρνήθηκε νὰ προσφέρει τὴ βοήθεια καὶ τὴ συμπαράστασή του - ἠθικὴ καὶ ὑλική- πρὸς κάθε πονεμένο καὶ δυσπραγοῦντα συνάνθρωπό μας, πού τοῦ τὴ ζητοῦσε.

Μὲ τὴ δικὴ του εὐλογία καὶ πνευματικὴ καθοδήγηση ἰδρύθηκαν, ἐπίσης, καὶ λειτουργοῦν ἡ Χριστιανικὴ Ἐνωση Κυπρίων Ἐπιστημόνων (Χ.Ε.Κ.Ε.) τὸ 1979, οἱ Χριστιανικοὶ Σύνδεσμοι Γυναικῶν τὸ 1981, ἡ Χριστιανικὴ Ἐνωση Νεολαίας καὶ Φοιτητῶν-Φοιτητριῶν (Χ.Ε.ΝΕ.Φ.) τὸ 1987 καὶ ἡ Ἐνωση Χριστιανῶν Ὁρθοδόξων Γονέων (Ε.Χ.Ο.Γ.) τὸ 1991. Σημειώνεται, ὅτι τὰ ἐν λόγω Χριστιανικὰ Σωματεῖα ἀνέπτυξαν πλούσια πνευματικὴ δράση, μὲ τὴ διοργάνωση ἑκατοντάδων ἐπιστημονικῶν συνεδριῶν, διαλέξεων καὶ ὁμιλιῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλων συγκεντρώσεων καὶ ἐκδηλώσεων, μὲ τίς ἐκδόσεις βιβλίων κ.λ.π., μὲ στόχο τὴν ἐνίσχυση καὶ τόνωση τοῦ ἐκκλησιαστικῶ καὶ ἀγωνιστικῶ φρονήματος τοῦ λαοῦ μας. Ἐνισχύθηκαν, ἀκόμη, καὶ στηρίχθηκαν ἠθικὰ καὶ ὑλικὰ καὶ οἱ κατὰ τόπους Φιλόπτωχες Ἀδελφότητες, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ πνευματικὰ, ἐπιστημονικὰ, πολιτιστικὰ κ.ἄ. Σωματεῖα. Προστίθεται, ἐπίσης, ὅτι πέρα ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔντυπα τῶν Ἐνοριῶν, τὸ Γραφεῖο Θρησκευτικῆς Διαφωτίσεως μὲ τίς δικές του πατρικὲς εὐλογίες καὶ τὴν οἰκονομικὴ στήριξη ἐξέδωσε, καὶ συνεχίζει νὰ ἐκδίδει, τὸ μηνιαῖο περιοδικὸ «Πνευματικὴ Ἐπαλξη».

Μέσα στὰ ἴδια πλαίσια πνευματικῆς καὶ ἐθνικῆς προσφορᾶς, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος ἔθεσε σὲ λειτουργία καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸ

Βιβλιοπωλείο «ΤΟ ΦΩΣ», τό όποιο, έκτός από τό χριστιανικό έντυπο, διαθέτει καί πλήθος άλλων βιβλίων έθνικοῦ, κοινωνικοῦ, ιστορικοῦ, πνευματικοῦ, πολιτιστικοῦ, λαογραφικοῦ, αρχαιολογικοῦ κ.λ.π., περιεχομένου, καθώς επίσης καί ιερά σκεύη, εικόνες, ψηφιακούς δίσκους καί κασέτες μέ βυζαντινή καί παραδοσιακή μουσική, χριστιανικά τραγούδια κ.λ.π.

Μέ δική του, επίσης, πρωτοβουλία εκδόθηκαν τά «Κύπρια Μηναια», στά όποια περιέχονται οί Ἀκολουθίες, πού χρησιμοποιοῦνται, ἢ χρησιμοποιήθηκαν, στήν Κύπρο. Πιο συγκεκριμένα, εκδόθηκαν ἤδη τά Μηναια τῶν Κυπρίων Ἀγίων, πού εορτάζονται κατά τούς μήνες Σεπτέμβριο-Ἰούλιο, καί ὑπολείπεται, γιά τήν ολοκλήρωσή τους, τό «Μηναιό» τοῦ Αὐγούστου.

Συνέστησε, επίσης, ειδικό Γραφεῖο, τό όποιο εργάζεται γιά τή συγγραφή καί έκδοση τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

Ἐξάλλου, πάρα πολλοί εἶναι καί οί νέοι τῆς Κύπρου πού, ἐπί τῶν ἡμερῶν του, σπούδασαν μέ ὑποτροφίες από τά διάφορα Ταμεία Ὑποτροφίῶν, τά όποια ό ἴδιος ενεργοποίησε καί τά όποια βρίσκονται κάτω από τήν αἰγίδα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου καί λειτουργοῦν κάτω από τή δική του προεδρία. Ἐπιπλέον, πολλοί εἶναι καί οί άλλοι, πού ἐνισχύθηκαν οικονομικά μέ μικρότερα ποσά στά έξοδα τῶν σπουδῶν τους.

Ἰδρυσσε, επίσης, μαζί μέ τόν ἀείμνηστο Πρόεδρο τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας Σπύρο Κυπριανοῦ, τό Πνευματικό καί Πολιτιστικό Ἰδρυμα Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ (1978), πρός διαιώνιση τῆς μνήμης καί τῆς προσφορᾶς τοῦ ἀείμνηστου Ἐθνάρχη. Σ΄ αὐτό, πέρα από τά άλλα, φιλοξενοῦνται τό ἀνεκτίμητης ἀξίας Βυζαντινό Μουσείο καί ἡ Πινακοθήκη. Μέ έξοδα, επίσης, τοῦ Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ ἀνηγέρθηκε τό Νοσηλευτικό Κέντρο «ΜΑΚΑΡΕΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ», τό όποιο περιλαμβάνει τέσσερα τμήματα - Γυναικολογικό, Μαιευτικό, Παιδιατρικό καί Ἀντιαναιμικό καί τό όποιο ἀκολουθῶς παραχωρήθηκε στό Ὑπουργεῖο Ὑγείας τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας.

Συνέστησε, επίσης, τό Γραφεῖο Καταγραφῆς Βυζαντινῶν Εἰκόνων καί Ἱερῶν Σκευῶν τῶν Ἱερῶν μας Ναῶν, τό όποιο ολοκλήρωσε ἤδη τήν καταγραφή καί φωτογράφιση ὅλου τοῦ πλούτου τῶν ἱερῶν εἰκόνων καί τῶν άλλων ἱερῶν σκευῶν καί ἀντικειμένων ὅλων τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς ἐλεύθερης Κύπρου.

Ἰδρυσσε, ἀκόμη, στήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου, τό Κέντρο Συντηρήσεως ἀρχαίων εἰκόνων, βιβλίων, χειρογράφων καί πινάκων. Μέ δική του επίσης μέριμνα, πέρα από τή Σχολή Βυζαντινῆς Μουσικῆς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου «ΜΑΚΑΡΙΟΣ Ο Γ΄», λειτούργησαν καί σέ άλλες ἐνορίες Σχολές Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

Μέ δική του, ἀκόμη, πρωτοβουλία συγκλήθηκε στή Λευκωσία (1982) ἡ Β΄ Μείζων καί Ὑπερτελής Σύνοδος, πού ἀποκατέστησε τήν ἐκκλησιαστική ἐνότητα, μέ τήν ἄρση τῆς καθαιρέσεως τῶν Μητροπολιτῶν Πάφου

Γενναδίου καί Κιτίου Ἀνθίμου. Ἐπρόκειτο γιά μιὰ πολύ δύσκολη, ἀλλά ἀναμφίβολα κορυφαία καθοριστική ἐνέργεια, τό βάρος καί τίς συνέπειες τῆς ὁποίας μόνο ὁ ἴδιος, ὡς ἠγετική φυσιολογία, μπορούσε νά σηκώσει στούς ὤμους του.

Ἐπί τῶν ἡμερῶν του ἀνακηρύχθηκε, ἐπίσης, στίς 13 Ἰουνίου 1999, ὁ Ἅγιος Τριφύλλιος ὡς ὁ πολιοῦχος Ἅγιος τῆς Λευκωσίας.

Αὔξησε, ἀκόμη, σύμφωνα καί μέ τίς πρόνοιες τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀπό ἓνα σέ δύο τούς βοηθοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς Περιφέρειας. Ἐπιπλέον, τονίζεται καί ἡ συνεχῆς μέριμνά του γιά τήν πνευματική στήριξη καί ἐπιμόρφωση τῶν κληρικῶν μας, ἀλλά καί γιά τή βελτίωση τῆς μισθοδοσίας τους. Σημειώνεται, ἐπίσης, ἡ ἀνέγερση, ἀλλά καί ὁ ἐξοπλισμός, πάρα πολλῶν νέων ἱερῶν ναῶν, πρὸς ἐκπλήρωση τῶν λατρευτικῶν ἀναγκῶν τοῦ λαοῦ.

Γενικά, πρὸς ὅλους ἀνεξαίρετα τούς Ἅγίους Ἀρχιερεῖς ἔτρεφε πάντοτε ἰδιαίτερη ἀγάπη καί ἐκτίμηση. Ἡ συμπεριφορὰ του πρὸς αὐτούς ἦταν γνήσια ἀδελφική. Μέ τήν ἴδια, βέβαια, πατρική ἀγάπη περιέβαλλε πάντοτε καί ὅλους ἀνεξαίρετα τούς κληρικούς μας. Τόνιζε, μάλιστα, χαρακτηριστικά ὅτι ὁλος ὁ λαός, προπάντων δέ ὅλοι οἱ κληρικοί, δικαιοῦνται νά αἰσθάνονται τήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή ὡς δικό τους σπίτι!

7. Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ὅσον ἀφορᾷ τό ἐθνικό μας πρόβλημα, καθημερινός πόνος καί καῦμός του ἦταν ἡ συμφορὰ, πού προκάλεσαν στόν Κυπριακό Ἑλληνισμό καί στή νῆσο τό προδοτικό πραξικόπημα καί ἡ τουρκική εἰσβολή. Τό ἐθνικό μας πρόβλημα, τόνιζε, εἶναι καθαρά πρόβλημα εἰσβολῆς καί κατοχῆς.

Συνεχῶς, ἔτσι, τόν προβληματίζε καί τόν ἀπασχολοῦσε τό μεγάλο ἐρώτημα, πῶς μπορούμε νά διώξουμε ἀπό τήν Κύπρο τούς Τούρκους καί νά ἀπελευθερώσουμε τήν κατεχόμενη γῆ μας. Αὐτή ἦταν ἡ μεγάλη του ἔγνοια καί ὁ ὕψιστος πόθος καί καῦμός του. Κοντά σ' αὐτά συμμετεῖχε, ἀκόμη, στό δράμα τῶν συγγενῶν τῶν ἀγνοουμένων μας, ὑπέφερε γιά τόν ἀνθρώπινο ἐξευτελισμό, πού καθημερινά ὑφίστανται οἱ ἐγκλωβισμένοι μας, καί θλιβόταν ἀφάνταστα γιά τίς φοβερές δοκιμασίες τῶν προσφύγων μας.

Σέ μιὰ συνέντευξή του, παλαιότερα, ἀμέσως μετά τήν ἐκλογή του στόν Ἀρχιεπισκοπικό Θρόνο, στίς 23 Νοεμβρίου 1977, πρὸς τό Τουρκικό Πρακτορεῖο Εἰδήσεων τόνισε χαρακτηριστικά καί τά ἑξῆς: «Ὡς Ἐκκλησιαστικός Ἡγέτης θά ἤμουν προδότης τῆς ἀποστολῆς μου, ἐάν ἔλεγα ὅτι πρέπει νά σταματήσει ὁ ἀγώνας, ἐνῶ ἡ βία, καί ἡ ἀδικία ἐξακολουθοῦν νά ὑφίστανται στήν Κύπρο μέ τήν παρουσία τῶν στρατευμάτων εἰσβολῆς, ἐνῶ ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἐλευθερία καί τά ἀνθρώπινα δικαιώματα ἐξακολουθοῦν νά καταπατοῦνται τόσο ἀσύστολα...»!

Κατά γενική ὁμολογία, ὀλόκληρη ἡ ζωὴ του στόν Ἀρχιεπισκοπικό Θρόνο,

καί ὄχι μόνο, ἦταν ἕνας συνεχῆς ἀγώνας μέ ἀμετάθετους στόχους τήν ἀποχώρηση ἀπό τήν Κύπρο ὅλων τῶν στρατευμάτων εἰσβολῆς καί ὅλων τῶν ἐποίκων, τήν ἐπανένωση τῆς νήσου, τήν ἐπιστροφή ὅλων τῶν προσφύγων στίς πατρογονικές τους ἐστίες καί τήν ἐξακρίβωση τῆς ζωῆς τῶν ἀγνοουμένων μας. Πρός τό σκοπό αὐτό, δέν ἔπαυσε ποτέ νά διακηρῦσσει παντοῦ -καί σέ δικούς μας καί σέ ξένους, καί στό ἐσωτερικό καί στό ἐξωτερικό- ὅτι τό Κυπριακό πρόβλημα εἶναι καθαρά πρόβλημα εἰσβολῆς καί κατοχῆς.

Μέσα στά πλαίσια τῆς θρησκευτικῆς καί ἐθνικῆς ἀποστολῆς του καί ἀνταποκρινόμενος σέ σχετικές προσκλήσεις ἐπισκέφθηκε, ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, τίς Ἐκκλησίες Ρωσίας, Βουλγαρίας, Ἀντιοχείας καί Ἱεροσολύμων. Πραγματοποίησε, ἐπίσης, ἐπισκέψεις γιά ἐθνικούς λόγους εἰς Ἑλλάδα, Μεγάλη Βρετανία, Ἡνωμένες Πολιτεῖες Ἀμερικῆς, Καναδά, Αὐστραλία, Νέα Ζηλανδία, Ὀλλανδία, Βέλγιο καί Γερμανία, μεταφέροντας στίς Ἐκκλησίες τόν ἀσπασμό τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καί διερμηνεύοντας τόσο στούς Προκαθήμενους τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅσο καί στίς Κυβερνήσεις τῶν χωρῶν τούτων, τό αἴτημα α τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ γιά ἀποκατάσταση στήν Κύπρο τῆς δικαιοσύνης καί τῆς ἐλευθερίας, πού παραβιάστηκαν ἀπό τήν τουρκική εἰσβολή.

Ἱστορική ὑπῆρξε ἡ ἐπίσκεψή του στό Λευκό Οἶκο καί ἡ συνάντησή του μέ τόν τότε Πρόεδρο τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν Ἀμερικῆς (Η.Π.Α.) κ. Τζίμυ Κάρτερ (22 Μαΐου 1979), κατά τήν ὁποία ὁ Ἀμερικανός Πρόεδρος ἀπολογήθηκε στό Μακαριώτατο γιά τήν εὐθύνη τῆς χώρας του στά ὅσα συνέβησαν στήν Κύπρο μέ τήν τουρκική εἰσβολή.

Ἐξίσου ἱστορική, ὁμως, ὑπῆρξε ἡ προσφώνηση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσόστομου καί πρὸς τόν ἀείμνηστο Πρωθυπουργό τῆς Ἑλλάδος Ἀνδρέα Παπανδρέου, στό Μεγάλο Συνοδικό τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, κατά τήν ἀπονομή σ' αὐτόν, ὡς τοῦ πρώτου Ἑλληνα Πρωθυπουργοῦ πού ἐπισκέφθηκε τήν Κύπρο, τοῦ χρυσοῦ παρασήμου τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα (27 Φεβρουαρίου 1982). Τονίζεται, ἐπ' εὐκαιρία, ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος ἀνέπτυξε πολύ στενές καί εἰλικρινεῖς διαπροσωπικές σχέσεις καί συνεργασίες τόσο μέ τόν ἀείμνηστο Πρωθυπουργό Ἀνδρέα Παπανδρέου, ὅπως βεβαίως καί μέ τήν ὑπόλοιπη πολιτική Ἡγεσία τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπανελημμένα ἀπευθύνθηκε πρὸς ὅλους τοὺς Προκαθήμενους τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, τόν Πάπα Ρώμης, τόν Ἀρχιεπίσκοπο Καντουαρίας καί τοὺς Προκαθήμενους ἄλλων ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, πρὸς τό Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν, τό Συμβούλιο Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν, τό Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν Ἀμερικῆς, τό Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν Μέσης Ἀνατολῆς, πρὸς τόν Ὄργανισμό Ἡνωμένων Ἐθνῶν, πρὸς τό Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης, πρὸς τήν ΟΥΝΕΣΚΟ, ἀλλά καί πρὸς ἄλλους διεθνεῖς Ὄργανισμούς, θέτοντας πάντοτε πρὸς αὐτοὺς τό

Κυπριακό πρόβλημα στις σωστές του διαστάσεις, δηλαδή ως προβλήματος εισβολής και κατοχής, και τονίζοντας την ανάγκη για απόδοση δικαιοσύνης στην Κύπρο, με την αποχώρηση από αυτήν όλων των τουρκικών στρατευμάτων και όλων των έποικων, την εξακρίβωση της ζωής των αγνοουμένων και την επιστροφή όλων των προσφύγων στις πατρογονικές τους εστίες, μέσα σε συνθήκες ελευθερίας, ασφάλειας, ειρήνης, δικαιοσύνης και γενικά σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Καθοριστική υπήρξε, επίσης, η συμβολή -ήθική και υλική- του Ἀρχιεπισκόπου Χρυσόστομου στη δυναμική και αγωνιστική κινητοποίηση των γυναικῶν μας και στη διοργάνωση από αυτές των διαφόρων αντικατοχικῶν εκδηλώσεων τους (πορείες Γυναικῶν κ.λ.π.). Συγκινητική, ὅμως, ἦταν και ἡ συνεχῆ προσπάθεια τοῦ Μακαριωτάτου γιὰ ἐνίσχυση τῆς ἄμυνας τῆς νήσου μας. Παρ' ὅλο, ὅτι δέν εἶναι τοῦ παρόντος, ὅμως σημειώνεται ὅτι ἀρκετά υπήρξαν τά ἀμυντικά ἔργα καί οἱ ἄλλες ἀνάγκες τῆς Ἐθνικῆς Φρουρᾶς, πού υλοποιήθηκαν ἀθόρυβα, χωρίς τυμπανοκρουσίες, μέ ἔξοδα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου. Ἀλλά καί πέρα ἀπό τά σημαντικά ποσά, πού ἡ ἴδια ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου εὐχαρίστως κατέβαλε πρὸς ἐνίσχυση τῆς ἄμυνας καί τῶν Ἐνόπλων μας Δυνάμεων, ἠγήθηκε ὁ ἴδιος προσωπικά καί τῆς ἐκστρατείας, κατὰ τόν Παγκύπριο Ἑράνο, πού μέ δική του καί πάλι πρωτοβουλία προκήρυξε ἡ Ἱερά Σύνοδος πρὸς ἐνίσχυση τῆς ἄμυνας μας. Σημειώνεται ὅτι τό προϊόν τοῦ Παγκύπριου ἐκείνου Ἑράνου ἀνήλθε στό πολύ σημαντικό γιὰ τήν ἐποχή ποσό τοῦ ἑνός ἑκατομμυρίου τετρακοσίων χιλιάδων λιρῶν περίπου (€ 1.400.000 λ.Κ.)!

8. ΑΛΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Ἄοκνες υπήρξαν οἱ προσπάθειές του καί γιὰ τήν ἀνεύρεση καί ἐπαναπατρισμό στην Κύπρο τῶν ἀνεκτίμητων ἐκκλησιαστικῶν καί ἄλλων πολιτιστικῶν μας θησαυρῶν, πού οἱ Τοῦρκοι σύλησαν καί πώλησαν στό ἔξωτερικό, ὅπως εἶναι τά Ψηφιδωτά τῆς Κανακαριᾶς, κ.λ.π.

Τό μεγάλο πατριωτισμό του ἐπέδειξε ἔμπρακτα καί στά ἄλλα μεγάλα μας ἐθνικά προβλήματα, τόσο μέ τήν οὐσιαστική βοήθεια καί συμπαράστασή του -ήθική καί υλική- πρὸς τοὺς Βορειοηπειρωτῶτες Ἕλληνες Ἀδελφούς, ὅσο καί στό θέμα τῆς ἐλληνικότητας τῆς Μακεδονίας.

Πρωτοπορώντας, ἀνέλαβε καί τή μεγάλη πρωτοβουλία γιὰ ἕνα ἄλλο μεγαλεπήβολο ἔργο. Τοῦτο ἀφορᾷ τήν ἴδρυση ἀπό τή μιά μεριά τοῦ Ραδιοτηλεοπτικοῦ Σταθμοῦ «Ο ΛΟΓΟΣ» (1992), καί ἀπό τήν ἄλλη τοῦ Λογοδικτύου (Ἰδῶοἰδῶ), μέ στόχο τή διεθνή πληροφόρηση ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καί τῶν ἐθνικῶν μας θεμάτων.

Τήν ἔμπρακτη ἀγάπη του -ήθική καί υλική- ἐξέφρασε ποικιλοτρόπως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος τόσο πρὸς τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως, ὅσο καί πρὸς τίς ἄλλες ἀδελφές Ὁρθόδοξες

Ἐκκλησίες. Γενικά ἀνέπτυξε καί καλλιέργησε ἄριστες σχέσεις μέ ὅλες τίς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες καί τούς Προκαθήμενούς τους, ἀλλά καί μέ τίς ἑτερόδοξες Ἐκκλησίες, καθὼς ἐπίσης καί μέ τό Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν, τό Συμβούλιο (Διάσκεψη) Ἐκκλησιῶν Εὐρώπης, τό Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν Μέσης Ἀνατολῆς κ.λ.π.

Δέκτες τῆς ἴδιας ἔμπρακτης ἀγάπης του ἔγιναν καί οἱ Ἀπόδημοί μας στίς διάφορες χῶρες τοῦ ἔξωτερικοῦ, στίς ὁποῖες διαβιοῦν, ὅπως ἐπίσης καί οἱ ὀργανώσεις τους. Ἡ παροχή οἰκονομικῆς ἐνίσχυσης, ὕψους ἑκατό χιλιάδων λιρῶν (ἔ 100.000), πρὸς τήν Ἑλληνική Κυπριακή Ἀδελφότητα τοῦ Λονδίνου (1994) γιά τήν ἀπόκτηση ιδιόκτητου οἰκήματός της εἶναι χαρακτηριστική.

Δέκτες, τέλος, τῆς μεγάλης του ἀγάπης ὑπῆρξαν, ἀκόμη, οἱ Ἕλληνες ἀδελφοί, θύματα τῶν σεισμῶν στήν Καλαμάτα καί στή Β. Ἑλλάδα, καθὼς ἐπίσης καί ὁ Σερβικός λαός, κατά τίς τραγικές μέρες τοῦ πολέμου, οἱ Παλαιστίνιοι κ.ἄ.

9. ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

Γιά τό πλούσιο καί μοναδικό ἐκκλησιαστικό, ἐθνικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, φιλανθρωπικό καί ἄλλο ἔργο του, πολλοί ἦταν ἐκεῖνοι - Πανεπιστήμια, πνευματικά Ἰδρύματα, Ὄργανώσεις, Σύλλογοι κ.λ.π.-, πού ζήτησαν νά τόν τιμήσουν. Ὁ ἴδιος, σεμνά καί διακριτικά, ἀρνήθηκε τίς ἐν λόγῳ προτάσεις πού τοῦ ἔγιναν, τονίζοντας πάντοτε ὅτι δέν αἰσθανόταν ὅτι ἔπραξε κάτι τό ἰδιαίτερο, γιά τό ὁποῖο καί θά ἔπρεπε νά τιμηθεῖ. Τελικά, καί ὕστερα ἀπό φορτικές πιέσεις, ἀποδέχθηκε νά τιμηθεῖ ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας μας, μέ τήν εὐκαιρία τῆς εἰκοσιπενταετηρίδας τῆς Ἀρχιερατείας του (1993), καί ἀπό τή Θεολογική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀπό τήν ὁποία καί πῆρε τό πτυχίο τῆς Θεολογίας, καί ἡ ὁποία τόν ἀναγόρευσε εἰς ἐπίτιμο Διδάκτορά της (1998). Παρέλαβε, ἐπίσης, ὡς μιά συμβολική ἔκφραση τῶν ἀδελφικῶν δεσμῶν τῆς Κύπρου μέ τήν πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί τό χρυσό μετάλλιο τῆς πόλης τῶν Ἀθηνῶν, πού τοῦ ἀπένειμε σέ μιά σεμνή τελετή ὁ τότε Δήμαρχος Ἀθηναίων κ. Δημήτριος Ἀβραμόπουλος (1998). Τέλος, καί μέσα στά πλαίσια τῆς ἑορτῆς τῶν Γραμμάτων, ἀποδέχθηκε νά γίνεῖ καί μιά σεμνή τελετή πρὸς τιμή του ἀπό τό Παγκύπριο Γυμνάσιο Λευκωσίας (2002), στό ὁποῖο καί φοίτησε ὡς μαθητής.

Γενικά, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος θά παραμείνει στή μνήμη τοῦ λαοῦ καί θά καταγραφεῖ στήν Ἱστορία τῆς νήσου ἀπό τή μιά μεριά ὡς ὁ ἀσυμβίβαστος Ἐθνάρχης καί ὁ τίμιος, γνήσιος, ἀγνός καί εἰλικρινῆς πατριώτης γιά τά δίκαια τοῦ λαοῦ του, καί ἀπό τήν ἄλλη ὡς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος μέ τή μοναδική καταδεκτικότητα, ἀγάπη, φιλανθρωπία, καλοσύνη καί προπάντων ἀνεξικακία πρὸς ὅλους ἀνεξαίρετα.

Ὁ νεαρός Χρυσόστομος, Χριστόφορος τότε, με τούς γονεῖς του Ἀριστόδημο καί Ἑλένη.

Ὁ διάκονος Χρυσόστομος Κυκκιώτης.

Ὁ δόκιμος Χρυσόστομος (κέντρο) μέ ἄλλους δοκίμους τῆς Ἱ. Μονῆς Κύκκου (1950).

*Ὡς Διάκονος καί Φοιτητής στήν Ἀθήνα
(πρῶτος ἀριστερά)*

Ὡς Ἀρχιμανδρίτης.

*Ὡς καθηγητής τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς «Ἀπόστολος Βαρνάβας» στόν κήπο τῆς Σχολῆς
(5.6.1963).*

*Ὡς Χωρεπίσκοπος Κωνσταντίας, μέ τόν ἀει-
μνηστο Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ' κατά τήν
ἱεραποστολική ἐπίσκεψή τους στήν Κένυα.*

*Ὡς Μητροπολίτης Πάφου
μέ τόν Ἀρχιεπίσκοπο Μακά-
ριο κατά τήν ἑορτή τῶν Θεο-
φανείων στήν Πάφο
(6.1.1977).*

Ἀπό τήν ἐνθρόνισή του ὡς νέου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου (13.11.1977).

†^ο Κ^ς Α^ρχ^ς Α^ρχ^ς Ε^πίσ^κο^ς Α^θη^νων

